

Het kaartspel Boekenpraat mini

Met het kaartspel Boekenpraat mini praten de leerlingen klassikaal, met de leerkracht of onderling over een boek dat ze hebben gelezen. Op elk kaartje staat één hoofdvraag en op sommige kaartjes staan ook vervolgvragen.

Boekenpraat mini, speciaal ontwikkeld voor groep 3 t/m 8, is een compacte versie van het kaartspel Boekenpraat. Deze kleinere uitgave biedt dezelfde aanpak als het originele kaartspel, maar in een beknopter formaat.

Het originele en meer uitgebreide kaartspel Boekenpraat is al beschikbaar voor groep 3 tot en met 5. Momenteel wordt het kaartspel ook ontwikkeld voor de hogere groepen 6, 7 en 8.

Doel

De leerlingen werken aan hun mondelinge taalvaardigheid en leesmotivatie door hun kennis en mening over boeken met elkaar te delen.

Voor wie?

Boekenpraat mini is geschikt voor de lezers van groep 3 t/m groep 8. Niveaus 1, 2 en 3 (de groene, blauwe en rode kaartjes) zijn het meest geschikt voor groep 3, 4 en 5.

Respectievelijk zijn niveaus 4, 5 en 6 (de gele, oranje en paarse kaartjes) het meest geschikt voor groep 6, 7 en 8. De kaartjes kunnen echter naar eigen inzicht ingezet worden en zijn niet gebonden aan de groepen.

Let erop dat de leerlingen eerst onder begeleiding van de leerkracht moeten oefenen met het kaartspel voordat ze hiermee in groepjes of zelfstandig kunnen werken. We raden aan dat je klassikaal begint met de kaartjes. Als leerkracht model je hoe je de vraag beantwoordt en vraag je de leerlingen om geleidelijk aan steeds vaker zelf antwoord te geven. Aan het begin zal dit voor veel leerlingen nog lastig zijn, maar door veel te oefenen, zullen ze de kaartjes steeds zelfstandiger kunnen gebruiken. Houd wel in gedachten dat je als leerkracht altijd even rondloopt, meeluistert en feedback geeft waar nodig.

Mondelinge taalvaardigheid

Om goed te leren lezen, is het van belang om de bredere taalvaardigheid te betrekken.

Uit onderzoek weten we namelijk dat mondelinge taalvaardigheid en leesvaardigheid elkaar versterken. Samen napraten over teksten zet leerlingen aan het denken, stimuleert hun taal- en woordenschatontwikkeling en zorgt ervoor dat zij tot een beter tekstbegrip komen. Daarnaast kan het sociale element van samen over boeken praten ook een positief effect hebben op de leesmotivatie.

Technisch leesniveau

De vragen voor de eerste drie niveaus zijn geschreven op het technisch leesniveau van eind groep 3/begin groep 4, zodat deze vragen bij alle groepen kunnen worden ingezet. Vanaf niveau 4 kunnen alle technische leesmoelijkheden in de vragen voorkomen.

Zes soorten kaarten

Er zijn zes soorten kaartjes, oplopend in niveau. De kaartjes zijn te herkennen aan de verschillende kleuren.

Groene kaartjes	Niveau 1
Blauwe kaartjes	Niveau 2
Rode kaartjes	Niveau 3
Gele kaartjes	Niveau 4
Oranje kaartjes	Niveau 5
Paarse kaartjes	Niveau 6

Zie het hoofdstuk *Niveaus en voorwaarden* op pagina 4-6 voor de volledige uitleg bij de niveaus.

Zie pagina 7-9 voor alle vragen die op de verschillende kaartjes staan.

Planning en werkvormen

Als leerkracht bepaal je zelf wanneer en hoelang je een vragenkaartje inzet. Zorg er wel voor dat deze tijd nooit ten koste gaat van de tijd die staat voor de leesles.

Neem na afloop altijd een paar minuten de tijd om na te bespreken. Hoe is het gegaan? Wie had er een heel leuke vraag, of een bijzonder antwoord?

De kaartjes zijn op veel verschillende manieren in te zetten. Enkele voorbeelden zijn:

Klassikaal

De leerlingen praten met begeleiding van de leerkracht over een boek. Dit kan een boek zijn dat iedereen kent (omdat het bijvoorbeeld is voorgelezen), of je vraagt leerlingen iets te vertellen over een boek dat ze zelf hebben gelezen.

Je kunt dit bijvoorbeeld doen tijdens het moment voor boekpromotie of zo nu en dan als afsluiting van het vrij lezen.

In tweetallen of kleine groepjes

De leerlingen praten zelfstandig of met begeleiding van de leerkracht over een boek. De leerlingen kunnen praten over hetzelfde boek of allebei over een ander gelezen boek. Je kunt dit in circuitvorm doen, waarbij je bijvoorbeeld 5 keer 3 minuten aanhoudt.

Met een tutor

De leerlingen uit de lagere groepen praten samen met een oudere, meer gevorderde lezer over het boek, bijvoorbeeld een leerling uit een hogere groep.

Tijdens een boekbespreking

Je kunt na afloop van een boekbespreking een kaartje trekken om een vraag aan de leerling te stellen.

Individueel

De leerling geeft schriftelijk antwoord op de vraag op een kaartje, of bereidt het antwoord voor waarna het mondeling wordt nabesproken.

Niveaus en voorwaarden

Voor elk van de zes kaartsoorten kun je in de tabel zien welke vaardigheden, concepten en begrippen nodig zijn om (zelfstandig) aan de slag te gaan met het kaartspel. Hiervoor is in ieder geval een basisbegrip of -vaardigheid nodig. Door middel van het kaartspel oefenen de leerlingen hiermee en ontwikkelen ze zich steeds verder.

De gevraagde vaardigheden, concepten en begrippen op de kaarten zijn oplopend. Een leerling moet de vaardigheden van de groene kaartjes (enigszins) beheersen, voor hij of zij naar de blauwe kaartjes gaat. Een leerling die met de rode kaartjes verdergaat, moet de vaardigheden voor de groene en blauwe kaartjes eerst beheersen. Ook bij de gele, oranje en paarse kaartjes lopen de vaardigheden op dezelfde manier op.

Als het technisch leesniveau van een leerling te laag is om de vragen op de kaartjes te lezen, maar de leerling de vaardigheden wel al beheerst, kun je lezers met verschillende leesniveaus aan elkaar koppelen. Zo is er altijd één leerling die de vragen op de kaartjes voor kan lezen.

Kleur Sociale en mondelinge vaardigheden

	Luisteren naar instructie.
	Voorlezen van een vraag.
	Een beknopte mening kunnen geven (bijvoorbeeld: ik vond het leuk, spannend of mooi).
	Luisteren naar een ander.
	Eigen kennis, mening of gevoel uitdrukken in woorden.
	Een boek kunnen aanraden op basis van de eigen leeservaring.
	Eigen mening vergelijken met die van een ander.
	Zich kunnen verplaatsen in een personage.
	Feedback kunnen geven op basis van informatie in het boek.
	Onderscheiden van fantasie en werkelijkheid.
	Conclusies trekken.
	Eigen mening kunnen onderbouwen in een gesprek aan de hand van emotieve argumenten.
	Het herkennen van verschillende emoties in een verhaal.
	Het mondeling samenvatten van de kern van een verhaal.
	Het maken en uitleggen van een (beginnende) verhaaltechnische analyse.
	Het begrijpen van de achtergrond en gevoelens van personages en daaruit voortkomende gedragingen.

De volgende begrippen en concepten met betrekking tot boeken komen aan bod, waar de leerlingen een (basaal) begrip van zouden moeten hebben.

Kleur Concepten en begrippen die duidelijk moeten zijn m.b.t. boeken

	Een boek gaat ergens over.
	Een boek gaat vaak over iemand (een mens of een dier).
	Een boek heeft een titel.
	Een boek is geschreven door een schrijver.
	Er bestaan verschillende soorten gevoelens (ten minste: blij, verdrietig, boos en bang) die een boek kan oproepen.
	Je kunt een boek heel leuk vinden, een beetje leuk of niet zo leuk.
	Een boek heeft een begin en een einde.
	Je kunt een boek dat je heel leuk vindt, aanraden aan iemand anders.
	Een boek heeft één of meerdere hoofdpersonen, met bepaalde kenmerken (uiterlijk en innerlijk).
	Een boek speelt zich af op één of meerdere plekken.
	In een boek kan een probleem en een oplossing voorkomen.
	Je kunt iets leren van een boek.
	Een boek kan lijken op andere boeken, of juist niet.
	De voorkant van een boek heet omslag of kaft.
	Een boek kan een deel zijn van een serie (bijvoorbeeld <i>Koen Kampioen</i>).
	Een personage heeft eigenschappen die je leuk of juist niet leuk kunt vinden en waar je je in kunt herkennen of juist niet.
	Een boek speelt zich af in een bepaalde tijd.
	Een boek kan realistisch zijn, of juist niet.
	De inhoud van een boek is niet altijd geschikt voor kinderen van elke leeftijd, want je moet bepaalde dingen kunnen of weten om het te begrijpen.
	Boeken kunnen bij verschillende genres horen (bijvoorbeeld griezelverhaal, historisch verhaal, romantisch verhaal).
	Personages in een boek ervaren verschillende emoties.
	Een boek kan een proloog en/of epiloog hebben.

	Je kunt verbanden leggen tussen een boek en je eigen leven.
	Je kunt een voorkeur hebben voor een bepaald genre, onderwerp of schrijver.
	Een boek kan een plottwist, een onverwachte wending in het verhaal, bevatten.
	De vertelde tijd in een boek kan snel of langzaam zijn.
	Een boek kan verteld worden vanuit verschillende perspectieven.
	Personages kunnen een persoonlijke ontwikkeling doormaken.
	De setting in een verhaal kan de sfeer beïnvloeden, bijvoorbeeld een spannend verhaal dat zich 's nachts afspeelt.
	Een auteur heeft een schrijfstijl, gekenmerkt door bijvoorbeeld veel of weinig dialoog, beeldspraak of andere stijlmiddelen.
	Boeken kunnen je helpen om over grote onderwerpen na te denken, zoals culturele achtergrond.
	Boeken hebben (vaak) een bepaalde doelgroep.
	Een boek kan spelen met tijd door middel van flashbacks of flashforwards.
	Het perspectief van een personage beïnvloedt het verhaal.

Vragen per niveau

Vragen niveau 1

Onderstaande vragen staan op de groene kaartjes.

1. **Wie is de hoofdpersoon in dit boek?**
Waar merk je dat aan?
2. **Waar gaat het boek over?**
Wat gebeurt er aan het begin, in het midden en aan het eind?
3. **Hoe voelde je je door het boek?**
(Bijvoorbeeld blij, boos, bang of verdrietig.)
Hoe denk je dat dat kwam?
4. **Wie is de schrijver van het boek?**
Ken je nog meer boeken van deze schrijver?
5. **Wat is de titel van het boek?**
Wat vind je van die titel?
Bedenk zelf een titel die je ook bij het boek vindt passen.

Vragen niveau 2

Onderstaande vragen staan op de blauwe kaartjes.

6. **Wat staat er op het omslag van het boek?**
Kun je aan de voorkant zien waar het verhaal over gaat?
7. **Zou je dit boek aanraden aan andere mensen?**
Waarom wel of niet?
8. **Op welke plek speelt het boek zich af?**
Waar merk je dat aan?
9. **Gaat er iets mis in dit boek?**
Hoe wordt dat weer opgelost?
10. **Op welk ander boek lijkt dit boek?**
Waarom vind je dat?
11. **Wat heb je geleerd van dit boek?**

Vragen niveau 3

Onderstaande vragen staan op de rode kaartjes.

12. **Kan het verhaal in dit boek ook in het echt gebeuren?**
Waarom denk je dat?
13. **Stel dat je een vervolg op dit boek zou schrijven, waar zou dat dan over gaan?**
14. **In welke tijd speelt het boek zich af?**
(Bijvoorbeeld vroeger, nu of in de toekomst.)
Waar merk je dat aan?

15. **Wie in het boek lijkt het meest op jou?**
Waarom vind je dat?
16. **Zou je dit boek kunnen voorlezen aan de kleuters?**
Waarom denk je dat?

Vragen niveau 4

Onderstaande vragen staan op de gele kaartjes.

17. **Bij welk genre hoort dit boek?**
(Bijvoorbeeld griezelverhaal, historisch verhaal of romantisch verhaal.)
Past het boek wellicht bij meerdere genres?
18. **Zou jij nogmaals een boek van deze schrijver met hetzelfde onderwerp of genre willen lezen?**
Vertel over jouw leeservaring en beargumenteer waarom wel of niet.
19. **Heeft dit boek een proloog en/of een epiloog?**
Kun je deze samenvatten?
20. **Vind jij dat dit boek aansluit op jouw eigen leven?**
Waarom wel of niet? Onderbouw jouw mening.
21. **Welke gevoelens ervaart de hoofdpersoon allemaal gedurende het verhaal?**
Waardoor komt dat, denk je?
Voel jij je ook weleens zo?

Vragen niveau 5

Onderstaande vragen staan op de oranje kaartjes.

22. **Komen er plottwists (gebeurtenissen of onthullingen die je niet had verwacht) voor in het boek?**
Wat dragen deze bij aan het verhaal?
23. **Hoeveel tijd gaat er voorbij tussen het begin en het eind van het verhaal?**
Is die vertelde tijd langzaam (het verhaal speelt zich bijvoorbeeld af in een dag) of juist snel (het verhaal speelt zich bijvoorbeeld af in een jaar)?
24. **Is er een personage in het verhaal dat een persoonlijke ontwikkeling doormaakt?**
Waaraan heb je dat opgemerkt?
25. **Hoe beïnvloedt de setting (bijvoorbeeld de plek of het weer) in het verhaal de sfeer (bijvoorbeeld spannend of verdrietig) van het boek?**
26. **Vertel iets over het vertelperspectief: door wiens ogen lees je dit verhaal?**
Is diegene een ik-verteller of een hij/zij-verteller?
Lees je vanuit de ogen van een of meerdere personages?

Vragen niveau 6

Onderstaande vragen staan op de paarse kaartjes.

27. Wat vind je van het boek als je kijkt naar de schrijfstijl van de auteur?
Kijk bijvoorbeeld naar de lengte van zinnen, de hoeveelheid aan bijvoeglijke naamwoorden en het gebruik van dialogen (gesprekken).
28. Bevat het boek flashbacks (terugblikken) of flashforwards (vooruitblikken)?
Zo ja, noem bij beide ten minste één voorbeeld.
29. Voor wie denk je dat dit boek is geschreven?
Welke kenmerken van het verhaal maken het geschikt voor die doelgroep?
30. Kies een gebeurtenis die de hoofdpersoon meemaakt. Hoe zou een ander personage dezelfde gebeurtenis ervaren?
Hoe zou dat verschillen ten opzichte van de hoofdpersoon?
31. Gebruikt de auteur veel of weinig beeldspraak?
(Beeldspraak is figuurlijk taalgebruik, bijvoorbeeld 'zo traag als een slak', 'voetbal is oorlog', of 'een boom van een vent'.)
32. Welke verschillende culturen of achtergronden kom je tegen in het boek?
Hoe denk je dat deze verschillen de personages en het verhaal beïnvloeden?